

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د عاليقدر

اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى **فرمان**

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د واده په اړوندو امورو کې د رعايت وړ ټکي

لومړۍ ماده: (۱) د بالغې نجلې ولي چې اکثره اوقاتو کې د هغې پلار يا ورور وي شرعاً مکلف دی، د هغې د شرعي حقوقو رعايت وکړي.

(۲) بالغې نجلې ولي شرعاً مسئوليت لري، د هغې په کوزده کولو کې له هغې سره مشوره او د هغې مثبت نظر واخلي.

(۳) د بالغې نجلې ولي، شرعاً نه شي کولای د هغې له خوښې پرته په اجبار سره يې چاته په نکاح ورکړي.

(۴) که د بالغې نجلې ولي، ياده نجلې د هغې له خوښې پرته په اجبار سره چاته په نکاح ورکړه، هغه کولای شي محاکمو او اړوندو ادارو ته شکايت او عريضه وکړي، په دې صورت کې د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى د (۱۴۴۳/۴/۲۷هـ.ق) نېټې د (۸۳ج ۱) گڼه د ښځو د حقونو فرمان رعايت ضروري دی.

(۵) ښځه، د اسلام له نظره د نکاح کولو په موضوع کې د نارينه په خبر خپلواکه ده، په هېڅ صورت د چا مال نه گرځي او د خپل خاوند له مړينې او يا طلاق وروسته د دې له خوښې او مشورې پرته يې خسرگنۍ او يا هم پلارگنۍ په زوره بل چاته په نکاح نه شي ورکولای، په خپله خوښه چېرته او چا سره چې وغواړي، له شرعي اصولو سره سم نکاح کولای شي.

(۶) کوم مهر چې په نکاح کې ښځې ته ورکول کېږي، هغه د ښځې حق دی او څوک يې نه شي ترې اخيستلی، په دې هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى د (۱۴۴۳/۴/۲۷هـ.ق) نېټې د (۸۳ج ۱) گڼه د ښځو د حقونو فرمان رعايت ضروري دی.

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد جلوگیری از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی ها، مصیبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در امور مربوط به عروسی

ماده اول: (۱) ولی دختر بالغ که اکثر اوقات پدر یا برادر وی می باشد، شرعاً مکلف است، حقوق شرعی وی را رعایت نماید.

(۲) ولی دختر بالغ شرعاً مسئولیت دارد، در نامزد کردنش با وی مشوره کند و نظر مثبت وی را بگیرد.

(۳) ولی دختر بالغ شرعاً نمی تواند، بدون رضایتش وی را به اجبار به کسی به نکاح بدهد.

(۴) هرگاه ولی دختر بالغ، دختر مذکور را بدون رضایت وی به اجبار به شخصی به نکاح بدهد، وی می تواند به محاکم و ادارات مربوط شکایت و عريضه کند، در این صورت، رعایت فرمان شماره (۸۳ج ۱) مؤرخ (۱۴۴۳/۴/۲۷هـ.ق) عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى ضروری است.

(۵) زن از نظر اسلام در موضوع نکاح کردن مانند مرد مستقل است، به هېڅ صورت مال کسی نمی گردد و بعد از فوت شوهر خود یا طلاق، بدون رضایت و مشوره وی، خانواده خسرو یا هم خانواده پدر نمی تواند وی را به زور به شخص دیگری به نکاح بدهد، وی با رضایت خود در جایی و با هر شخصی که بخواهد، مطابق اصول شرعی نکاح کرده می تواند.

(۶) مهری که در نکاح به زن داده می شود، حق زن است و شخصی نمی تواند آنرا از وی بگیرد، در این مورد رعایت فرمان شماره (۸۳ج ۱) مؤرخ (۱۴۴۳/۴/۲۷هـ.ق) عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى ضروری است.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښی، ودونو، مصیبتونو او همدا راز له حج او عمرې
څخه د راستنیدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنیوي په

هکله د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی **فرمان**

ځنډه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د واده په اړوندو امورو کې د رعایت وړ ټکي

لومړۍ ماده: (۷) که څوک په کومه نجلۍ یا ښځه دېزې وکړي
یا یې پیکې پرې کړي او یا څادر پرې واچوي، په دې او یا په بلې طریقې
سره په جبري توګه هغه خپله ښځه وګڼي، دا غیر شرعي عمل او جرم دی،
داسې اشخاص دي د اسلامي امارت محاکمو ته معرفي کړل شي، ترڅو
د خپل جرم په سزا ورسېږي.

(۸) هغه کوزده چې د شاهدانو په مخ کې عقد (ایجاب او قبول) پکې
نهي شوی، شرعاً نکاح نه بلل کېږي.

(۹) په اسلامي شریعت کې د مهر کمه اندازه لس درهمه او زیاته اندازه
یې حد نه لري، که مېرمن راضي وي، په لس درهمه یا د هغې په معادل
مال هم نکاح کېږي، که د هغې خوښه نه وي، بیا له زړه سوانده او
خیرخواه پلار یا نیکه پرته نور خپلوان او یا بد اختیاره پلار او نیکه
نهي کولای چې تر مهر مثل په کمه اندازه د هغې نکاح وټري او که
یې تر مهر مثل په کمه اندازه د هغې نکاح ټرلې وي، داسې نکاح
صحیح نه ده؛ مهر د مېرمنې حق دی، خپلوان د ځان لپاره یوه پیسه هم
نه غوښتلی او نه اخیستلی شي.

(۱۰) اسلامي شریعت د مهر د کموالي ترغیب کړی دی؛ خلک دي هڅه
وکړي چې د زیات مهراخیستلو رواج ختم او په کم مهر دې اکتفاء وکړي.

(۱۱) له مهر څخه علاوه د ولور، خوږې، بابېرې، طویانې او خوښې په
نامه د خسرګۍ له خوا او یا د نورو رواجونو په نوم پسې اخیستل جائز
نهي دي، فقهاء کرام رحمهم الله یې رشوت ګڼي.

فرمان عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی در مورد
جلوگیری از رواج های نادرست هنگام خویشی، عروسی
ها، مصیبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در امور مربوط به عروسی

ماده اول: (۷) هرگاه شخصی بر دختر یا زنی فیر کند یا کاکل
وی را قطع کند و یا بالای وی چادر بیندازد، با این و یا طریقه دیگر جبراً
وی را خانم خود بیندازد، این عمل غیر شرعی و جرم است، چنین
اشخاص به محاکم امارت اسلامی معرفی شوند تا به سزای جرم خویش
برسند.

(۸) نامزدی که در آن عقد (ایجاب و قبول) در حضور شاهدان صورت
نگرفته باشد، شرعاً نکاح محسوب نمی شود.

(۹) در شریعت اسلامی، اندازه کم مهر ده درهم و اندازه زیاد آن حد
ندارد، اگر زن راضی باشد، با ده درهم یا با مال معادل آن نیز نکاح
صورت می گیرد، اگر رضایت وی نباشد، پس به جز از پدر یا پدرکلان
دلسوز و خیرخواه، خویشاوندان دیگر و یا پدر و پدرکلان بد اختیار نمی
توانند که به مهر کمتر از اندازه مهر مثل نکاح وی را عقد نمایند و اگر به
اندازه کمتر از مهر مثل نکاح وی را عقد کرده باشند، چنین نکاح صحیح
نیست؛ مهر حق زن است، خویشاوندان برای خود هیچ پولی را نه طلب
و نه اخذ کرده می توانند.

(۱۰) شریعت اسلامی، به کم کردن مهر ترغیب کرده است؛ مردم سعی
کنند که رواج گرفتن مهر زیاد را ختم نمایند و به مهر کم اکتفاء کنند.

(۱۱) علاوه بر مهر، اخذ پول به نام ولور، غذا (اشیاء و اجناس خوراکی
که یک یا دو روز قبل از عروسی، داماد به خانه عروس می برد)،
بابیری (اضافه ستانی از مهر تعیین شده)، طویانه و خوښی (مصرف
عروسی) از طرف خانواده خسر و یا به نام رواج های دیگر جایز نیست،
فقهای کرام رحمهم الله آنرا رشوت محسوب می نمایند.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمري
خڅه د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په
هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان
ځنډه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د واده په اړوندو امورو کې د رعايت وړ ټکي

لومړۍ ماده: (۱۲) له کوزدې وروسته د پښه خلاصې يا پښه ارتي او شريښې خوري (غټ دستمال) او يا په نورو نومونو سره ميلمستياوې جوړول، بېخايه رواجونه دي، ډډه دي ورڅخه وشي، د دوه ځله دستمال وړلو (غټ دستمال) اجازه نشته او په يو ځل دستمال (وړوکی دستمال) کې به هم د نارينه او ښځينه ميلمنو تعداد په کمه اندازه وي او په دې مراسمو کې له زوم او ناوې پرته بل چاته تحفي ورکول منع دي؛ البته زوم او ناوې ته تحايف به هم د وسعې مطابق يوازي جامې او نور د ډول او سينگار عادي شيان وي؛ موټر، موټرسايکل، کور (سرای) او داسې نور قيمتي شيان به په تحفه کې نه ورکول کېږي.

(۱۳) د دستمال مراسم به په هوټل کې نه وي؛ ځکه دا اسراف دی او الله تعالى فرمايلي دي: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ (الاعراف: آيت ۳۱).

ژباړه: ای زامنو د آدمه! واخلئ تاسې زينت (ښائست) خپل په نزد (د وخت) د هر لمانځه (په اغوستلو د پاکو کاليو جامو) د عورت ستر) او خورئ او څښئ او اسراف (بې ځايه خرڅ) مه کوئ تاسې بې شکه چې الله نه خوښوي مسرفان (بې ځايه خرڅ کوونکي). (کابلي تفسير)

(۱۴) له کوزدې او نکاح وروسته دي هڅه وشي چې د امکان په صورت کې هر څومره چې ژر وي، واده وشي.

(۱۵) له کوزدې وروسته رواجي او تکراري پوښونه (جوړې) منع دي، په کال کې يو ځل د زوم له خوا يوازي ناوې ته له اسراف پرته د وسعې مطابق د پوښ (جوړې) وړلو اجازه شته، د ناوې له خوا زوم ته پوښ (جوړې) وړل مطلقاً منع دي.

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد
جلوگيري از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی‌ها،
مصیبت‌ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در امور مربوط به عروسی

ماده اول: (۱۲) بعد از نامزدی، برگزاری مهمانی‌ها پایوازی و شیرینی خوری (دستمال کلان) و یا به نام‌های دیگر، رواج‌های بی‌جا است از آن اجتناب شود، اجازه دوبار بردن دستمال (دستمال کلان) نیست و در یکبار دستمال (دستمال خرد) تعداد مهمانان مرد و زن نیز به اندازه کم باشد و تحفه دادن به جز از داماد و عروس به شخص دیگری در این مراسم، منع است؛ البته تحایف به داماد و عروس نیز مطابق توان؛ فقط لباس و اشیای عادی زینت و آرایش باشد؛ موتر، موترسایکل، خانه (منزل) و سایر اشیای قیمتی در تحفه داده نمی‌شود.

(۱۳) مراسم دستمال در هوټل نباشد؛ زیرا این اسراف است و الله تعالى فرموده است: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ (الاعراف: آيت ۳۱).

ترجمه: ای فرزندان آدم! بگيريد شما زينت (زيبايي) خود را هنگام هر نماز (به پوشيدن لباس پاک، ستر عورت و بخوريدو بنوشيد و اسراف (مصرف بې جا) نکند، بدون شک الله مسرفان (اسراف کنندگان) را دوست نمیدارد. (تفسير کابلي)

(۱۴) بعد از نامزدی و نکاح، سعی شود که در صورت امکان هرچه زودتر، عروسی صورت گیرد.

(۱۵) بعد از نامزدی، پوشاک (لباس‌های) رواجی و تکراری منع است، یکبار در سال اجازه بردن یک جوره (لباس) فقط به عروس از طرف داماد مطابق توان بدون اسراف می‌باشد، بردن پوشاک (لباس‌ها) از طرف عروس به داماد مطلقاً منع است.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خیسې، ودونو، مصیبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنیدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنیوي په هکله د

عالمقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی فرمان

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۴۴۶ / ۱۶ / ۹

فرمان عالمقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی در مورد
جلوگیری از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی
ها، مصیبت‌ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۴۴۶ / ۱۶ / ۹

د واده په اړوندو امورو کې د رعایت وړ ټکي

لومړۍ ماده: (۱۶) د ولیمې او واده مراسم به له اسراف او ریاء
پرته د زوم د وسعې مطابق د هغه د خوښې په ځای او موټرو کې ترسره
کېږي، خسرګۍ بې نه شي مجبور کولای چې په هوټل، یا قیمتي موټرو
کې د واده مراسم ترسره کړي.

(۱۷) زوم به د واده مراسم په امارتي موټرونو کې نه ترسره کوي.

(۱۸) د واده پر وخت د زوم له خوا دې د ناوې کورنۍ ته خوږې یا طوی
(پاخه یا خام خوراک) نه وروپل کېږي، همدارنګه د بولي (شیریني خورۍ)
او جوړې د مصارفو اخیستل او غوښتل هم منع دي او همداراز له زوم څخه
د دودي او ټکري په نوم او یا په نورو نومونو رختونه غوښتل منع دي او د
شریعت له مخې د یادو شیانو اخیستل ناجائز کار دی.

(۱۹) د ناوې وړلو پر وخت د ناوې د ماما، د ناوې د همزولو، د کلیوالو او یا
بل خدمتګار له خوا او یا د دوی لپاره د زوم له کورنۍ څخه پیسې غوښتل
منع دي، البته که د کلي خدمتګار ته چې همېشه په ښادیو کې د کلیوالو
خدمت کوي په خپله خوښه څوک د صدقې په نوم پیسې ورکوي، باک
نه لري.

(۲۰) په ودونو کې د لوبو داسې مسابقې جوړول چې ګټونکې ته د موټر،
موټرسایکل یا بل شي انعام ورکول کېږي منع دي، ترڅو د بېځایه اسراف
مخه ونیول شي، البته د جائزو لوبو مسابقې چې انعام پکې نه وي، جوړېدای
شي.

(۲۱) د کوزدې، دستمال یا واده د مراسمو پرمهال ډزې (ټکان) کول او له
امارتي وسایطو څخه استفاده کول منع دي؛ همدارنګه په ورته مراسمو کې
د موټرو او موټرسایکلو ځغلول، لوبې وراوې تیارول او یا داسې نور کارونه
چې د لاري د بندېدو یا د تلفاتو او یا د خلکو د اذیت سبب کېږي، منع
دی.

نکات قابل رعایت در امور مربوط به عروسی

ماده اول: (۱۶) مراسم ولیمه و عروسی بدون اسراف و ریاء،
مطابق با توان داماد و در مکان و موترهای دلخواه وی برگزار شود،
خانواده عروس نمی‌تواند داماد را مجبور کند که مراسم عروسی را در
هوتل یا موترهای قیمتی برگزار نماید.

(۱۷) داماد مراسم عروسی را در موترهای امارتی برگزار نکند.

(۱۸) هنگام عروسی، از طرف داماد به خانواده عروس خوراکی یا طوی
(خوراک پخته یا خام) برده نمی‌شود، همچنین طلب و اخذ مصارف
شیرینی خوری و پوشاک منع است، همچنان طلب رخت‌ها به نام دودی
و چادر و یا با سایر نام‌ها از داماد منع است بر اساس شریعت اخذ اشیای
متذکره عمل ناجائز است.

(۱۹) حین انتقال عروس، طلب پول از طرف مامای عروس، هم‌سالان
عروس، اهالی قریه و یا خدمتکار دیگری و یا برای آنان از خانواده داماد،
منع است، البته اگر شخصی به نام صدقه به رضایت خود به خدمتکار
قریه که همیشه در خوشی‌ها خدمت اهالی قریه را می‌نماید، باکی
ندارد.

(۲۰) برگزاری مسابقاتی در عروسی که به برنده آن موتر، موټرسایکل یا
چیز دیگری انعام می‌شود، منع است، تا از اسراف بیجا جلوگیری
شود، البته مسابقات بازی‌های جایز که در آن انعام نباشد، برگزار شده
می‌تواند.

(۲۱) فیرکردن (تیراندازی) و استفاده وسایط امارتی حین مراسم نامزدی،
دستمال یا عروسی منع است؛ همچنان، تیزرانی موترها و موټرسایکل‌ها،
آماده کردن کاروان‌های بزرگ و یا این چنین اعمالی که سبب
مسدودیت راه یا تلفات و یا اذیت مردم می‌شود، منع می‌باشد.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د
عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى **فرمان**

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د واده په اړوندو امورو کې د رعايت وړ ټکي

لومړۍ ماده: (۲۲) په واده کې يا له هغه وروسته ناوې ته د نورو
کورونو د نارينه وو او ښځينه وو له خوا برخه (جامې/پيسې) ورکول او بيا د
ناوې له خوا په عوض کې برخه ورکول منع دي؛ ځکه له دې ناوړه رواج
څخه يو دروند تکليف رامنځته شوی او بده لا دا چې د هر څه عوض به
بېرته ورکوي چې د محبت پرځای نفرت پيدا کوي.

(۲۳) د دستمال په مراسمو کې به د زوم له کور پرته نور مېلمانه ناوې ته د
پيسو ډالۍ نه ورکوي او نه به د ناوې کورنۍ مېلمنو ته جامې او نورې ډالۍ
ورکوي، البته له اسراف او رياء پرته د مېلمنو اکرام پروا نه کوي.

(۲۴) بدل/موخۍ ښه عواقب نه لري حتی الامکان دي ترې ډډه وشي، د
بدل/موخۍ په صورت کې د مهر ټاکل او ورکول ضروري دي، علماء کرام
دي د بدل/موخۍ د کراهيت په هکله خلکو ته پوهاوی ورکړي.

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد
جلوگيري از رواج های نادرست هنگام خویشی، عروسی
ها، مصیبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره
شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در امور مربوط به عروسی

ماده اول: (۲۲) در عروسی یا بعد از آن، رونمایی (لباس/پول)
دادن از طرف مردان و زنان خانواده های دیگر به عروس و سپس از
طرف عروس در عوض آن، رونمایی دادن منع است؛ زیرا از این رواج
ناپسند تکلیف سنگین به وجود آمده و بدتر اینکه عوض هر شی را
دوباره می دهند که به جای محبت، نفرت ایجاد می کند.

(۲۳) در مراسم دستمال، به جز از خانواده داماد مهمانان دیگر، به عروس
تحفه پول ندهند و نه خانواده عروس به مهمانان لباس ها و تحایف دیگر
بدهند، البته اکرام مهمانان بدون اسراف و رياء پروا ندارد.

(۲۴) بدل عواقب خوبی ندارد و حتی الامکان از آن اجتناب شود، در
صورت بدل، تعیین و پرداخت مهر ضروری است، علماء کرام در مورد
کراهیت بدل به مردم آگاهی بدهند.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښی، ودونو، مصیبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنیدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنیوي په هکله د

عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی **فرمان**

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د مړي په مراسمو کې د رعایت وړ ټکي

دوهمه ماده: (۱) په ځینو سیمو کې د مړي د کورنۍ له لوري
کلیوالو او نورو خلکو ته په معینو ورځو کې طعام او مېلمستیا برابرېږي،
چې فقهاء کرامو ترې منع کړې ده، په دې هکله د فقهاء کرامو څو اقوال
په لاندې ډول دي:

- د مړینې په مناسبت د مړي د کورنۍ له لوري خلکو ته مېلمستیا برابرول
مکروه دي؛ ځکه مېلمستیا په خوشحالیو کې وي، نه په غمونو کې، دا ډېر
بد بدعت دی (چې د غم په ورځ خلکو ته مېلمستیا تیاروي، ځکه چې
شریعت کې دا اصل نه لري او بل دا چې د دغو ورځو خپل خپل ترتیبونه
او مکلفیتونه دي).

- د مړینې په مناسبت راټولو شویو خلکو ته د مړي د کورنۍ له لوري د
خوراکونو چمتو کول گناه ده؛ جریر بن عبد الله رضی الله عنه وایي: د مړي
په کور کې د هغه د خپلوانو راجمع کېدل او د هغوی له لوري د خوراک
ترتیبول موږ له نیاخت څخه گناه؛ یعنې لکه ویر (چېغې او فریاد) مو چې
ممنوع او بد گڼلو دا مو هم بد گڼلو (حال دا چې نیاخت او وېر کبیره گناه
ده.

- د مړي د کورنۍ له خوا خلکو ته خوراک برابرول مکروه دي، ځکه چې
له دې سره یې مصیبت زیاتېږي او بل دا چې د جاهلیت د زمانې له خلکو
سره مشابهت راځي.

- رواجي خیراتونه د ځان مشهوره کولو او ریاء لپاره دي، د الله تعالی لپاره
یې نه کوي له دې امله باید ډډه ترې وشي.

- رواجي خیرات که مباح هم شي له دې امله چې خلکو د واجبوالي
مرتبي ته رسولې، مکروه او ترک یې ضروري دی.

فرمان عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی در مورد
جلوگیری از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی
ها، مصیبت‌ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در مراسم مُرده داری

ماده دوم: (۱) در بعضی مناطق از طرف خانواده متوفی به
اهالی قریه و مردم دیگر در روزهای معین طعام و مهمانی ترتیب داده
می‌شود که فقهای کرام از آن منع نموده اند، در این مورد چند قول
فقهای کرام قرار ذیل است:

- ترتیب مهمانی به مردم از طرف خانواده متوفی به مناسبت مرده‌داری،
مکروه است؛ زیرا مهمانی در خوشی‌ها می‌باشد، نه در غم‌ها، این بسیار
بدعت ناپسند است (آماده کردن مهمانی در روز غم به مردم، زیرا که
این در شریعت اصل ندارد و دیگر اینکه این روزها از خود ترتیبات و
مکلفیت‌ها دارد.

- آماده کردن غذا به مردم جمع شده از طرف خانواده متوفی به مناسبت
مرده داری گناه است؛ جریر بن عبد الله رضی الله عنه می‌فرماید: جمع
شدن خویشاوندان در خانه متوفی و ترتیب دادن غذا از طرف آنها را ما
نیاخت می‌پنداشتیم؛ یعنی ماتم (چېغ و فریاد) را که ممنوع و بد
می‌شمردیم، این را نیز بد می‌شمردیم (حال آنکه نیاخت و ماتم گناه
کبیره است.

- آماده کردن غذا به مردم از طرف خانواده متوفی مکروه است، زیرا با
این، مصیبت آنها بیشتر می‌شود و دیگر اینکه با مردم زمانه جاهلیت
مشابهت می‌آید.

- خیرات‌های رواجی برای مشهور ساختن خود و ریاء می‌باشد، آنرا به
خاطر الله تعالی نمی‌کنند، به همین سبب باید از آن اجتناب شود.

- خیرات رواجی اگر مباح هم شود، به سبب اینکه مردم آنرا به مرتبه
واجب رسانیده، مکروه و ترک آن ضرور است.

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د
عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د مړي په مراسمو کې د رعايت وړ ټکي

دوهمه ماده: د شرعي دليلونو او همداراز نورو گڼو، ټولنيزو،
شرعي او اقتصادي رامنځته کېدونکو زيانونو ته په کتو سره په لاندې ټکو
باندې عمل کول ضروري دي:

۱: د مړي د کور له لوري د بدرگې او مېلمستيا په څېر د رواج له مخې (په
لومړۍ، دريمه، اوومه او څلوېښتمه ورځ) طعام برابرول، منع دي، د
مېلمستيا له شکل او د ورځې له تعيين پرته د نقد مال يا جنس صدقه کول
چې لاندې شرطونه هم پکې رعايت شوي وي، مړي ته د ثواب سبب
دي:

۱- صدقه به د رياء، شهرت، سيالي، رواج او د خلکو د پېغور له امله نه وي.
۲- صدقه او خيرات به واجب او ضروري نه گڼل کېږي، که چا ونه کړ هغه
ته به په بده سترگه نه کتل کېږي.

۳- صدقه او خيرات يوازي بالغ او عاقل وارثان له خپل مال څخه په خپله
خوښه کولای شي، د يتيم او غيرحاضر وارث مال به پکې نه مصرفېږي.

(۲) د يتيم له مال څخه په مړي پسې خيرات او صدقه کول که څه هم د
يتيم په اجازه وي، منع دي، هغه څوک چې د يتيم په مال کې دا ډول
تصرف وکړي، ضمان پرې لازم دی.

(۳) په ځينو سيمو کې د رواج له مخې خلک د مړي په لومړي اختر د
مړي کور ته د تعزيت لپاره ورځي، دا هم ناسم رواج او منع دی.

(۴) په ځينو ځايونو کې رواج دی چې ښځه تر وفات وروسته ضرور بايد
د پلرنۍ (هديرې) ته انتقال کړل شي او نه انتقال يې د ټول قوم لپاره پېغور
گڼل کېږي، چې دا کوم شرعي حيثيت نه لري، بلکې غوره دا ده چې د
هغې د خاوند او اولادونو د خوښې په هديره کې دفن کړل شي.

(۵) د گاونډيانو او خپلوانو له لوري د مړي کور ته طعام برابرول مستحب
عمل دی.

۶: د تعزيت لپاره د شريعت مطهره له لوري د دفن له ورځې سره درې
ورځې ټاکل شوي دي، البته غائبو اشخاصو ته تر هغه وروسته هم د
تعزيت کولو اجازه شته.

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد
جلوگيري از رواج های نادرست هنگام خويشي، عروسی ها،
مصیبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره
شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در مراسم مُرده داری

ماده دوم: با توجه به دلایل شرعی و همچنان سایر زیان های
متعدد اجتماعی، شرعی و اقتصادی ایجاد شونده، عملی نمودن نکات ذیل
ضروری است:

(۱) آماده کردن طعام (در روز اول، سوم، هفتم و چهلم) از طرف خانواده
متوفی از روی رواج مانند بدرقه (خیرات روزهای اولین متوفی) و مهمانی،
منع می باشد، (صدقه دادن مال نقد یا جنس که شکل مهمانی را نداشته
باشد و بدون تعیین روز که شرایط ذیل در آن نیز رعایت شده باشد، سبب
ثواب به متوفی است:

۱- صدقه به سبب رياء، شهرت، سيالي، رواج و طعنه مردم نباشد.
۲- صدقه و خيرات واجب و ضروری شمرده نشود، هرگاه کسی آن را انجام
نداد به وی به چشم بد دیده نشود.

۳- تنها وارثان عاقل و بالغ از مال خود به رضایت خود صدقه و خيرات
کرده می توانند، مال يتيم و وارث غيرحاضر در آن مصرف نشود.

(۲) صدقه و خيرات کردن از مال يتيم برای متوفی، اگرچه به اجازه يتيم
باشد، منع است، شخصی که در مال يتيم چنین تصرف نماید، ضمان بر
وی لازم است.

(۳) در بعضی مناطق، مردم از روی رواج جهت تعزيت، در عيد اول متوفی
به خانه متوفی می روند، اين نیز رواج نادرست و منع است.

(۴) در بعضی مناطق رواج است که زن بعد از وفات بايد ضرور به حضيره
پدری اش انتقال يابد و عدم انتقال وی برای تمام قوم ننگ شمرده می
شود، که اين کدام حيثيت شرعی ندارد، بلکه بهتر است که در حضيره مورد
نظر شوهر و اولاد وی دفن کرده شود.

(۵) آماده کردن طعام به خانه متوفی از طرف همسايگان و خویشاوندان،
عمل مستحب است.

(۶) تعزيت از سوی شريعت مطهره به شمول روز تدفين، سه روز تعيين
شده است، البته به اشخاص غائب، بعد از آن نیز اجازه تعزيت وجود دارد.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د مړي په مراسمو کې د رعايت وړ ټکي

دوهمه ماده: (۷) له يو ځل فاتحې کولو وروسته بيا د مړي کور
ته د فاتحې په نيت ورتلل مکروه دې.

(۸) امارتي مسئولين دې د خپلو وفات شويو خپلوانو فاتحې نه اعلاني، له
اعلان پرته د خپلو اوسېدلو په ځای کې دې يوازي تر درې ورځو د فاتحې
لپاره کښېناستلاي شي.

(۹) حيله اسقاط د هغه مړي لپاره کېږي چې فقير، يا مالدار وي خو له
وصيت پرته وفات شوی وي، يا يې وصيت هم کړی وي خو د مال دريمه
برخه يې د واجبو فدېو لپاره کفايت نه کوي، که مړی شتمن وي او وصيت
يې کړی وي پر ولي باندې يې واجب دی چې واجبي فدېې به يې د مال
له دريمې برخې څخه اداء کوي او يوازي په حيله اسقاط به بسنه نه کوي،
البته د حيلې طريقه به د حنفي فقهې د هغو شرطونو مطابق وي چې يادونه
يې شوې ده.

(۱۰) د شرعي حيلې شرطونه په لاندې ډول دي:

۱- د حيله اسقاط لپاره جمع شوی مال به د قبض لپاره يوازي مسکينانو ته
ورکول کېږي، غني، ماشوم، ليوني، سفیه (بې عقله) او کافر ته به نه ورکول
کېږي.

۲- حيله اسقاط به د رواج او ځان بنودنې په خاطر نه کېږي؛ بلکې په دې
نيت به کېږي چې د مړي غاړې پرې خلاصې شي.

۳- د مړي وارثان به د حيلې لپاره له داسې سړي څخه پيسې يا بل جنس
نه قرض کوي چې هغه يې په خپله مالک نه وي او نه به له داسې شريک
څخه قرض اخلي چې د بل شريک يې اجازه نه وي.

۴- د فديو گرځوونکي بايد د مړي وارث يا د وارث وکیل وي او وکیل ته
وويل شي چې د هرې دورې له ختمېدو وروسته د هرې بلې دورې لپاره

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد
جلوگيري از رواج های نادرست هنگام خويشي، عروسی
ها، مصيبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در مراسم مُرده داری

ماده دوم: (۷) بعد از یکبار فاتحه، دوباره رفتن به خانه متوفی
به نیت فاتحه مکروه است.

(۸) مسئولین امارتی فاتحه اقارب متوفای خود را اعلان ننمایند، بدون
اعلان، فقط به مدت سه روز در محل اقامت خود برای فاتحه حضور
داشته باشند.

(۹) حيله اسقاط برای متوفایی انجام می شود که فقير يا مالدار باشد، مگر
بدون وصيت وفات کرده باشد، يا وصيت نیز کرده باشد؛ مگر سوم حصه
مال او برای فديۀ واجب کفايت نکند، اگر متوفی ثروت مند باشد و
وصيت کرده باشد، بر ولی او واجب است که فديۀ واجبه او را از سوم
حصه مال اداء نماید و تنها به حيله اسقاط اكتفاء نکند، البته طريقۀ حيله
مطابق شرايطی باشد که در فقه حنفی از آن ذکر شده است.

(۱۰) شرايط حيله شرعی قرار ذيل است:

۱- مال جمع آوری شده برای حيله اسقاط جهت قبض تنها به مساکين
داده می شود، به غني، طفل، ديوانه، سفیه (بی عقل) و کافر داده
نمی شود.

۲- حيله اسقاط به خاطر رواج و خودنمایی نمی شود، بلکه به اين نيت
صورت گیرد که ذمه متوفی خلاص شود.

۳- ورثۀ متوفی برای حيله از شخصی پول يا جنس ديگر قرض نگیرند،
که خودش مالک آن نباشد و نه از شریکی قرض بگیرند که شریک
ديگرش اجازه نداده باشد.

۴- گرداننده فديه بايد وارث متوفی يا وکیل وارث باشد و به وکیل گفته
شود که بعد از ختم هر دوره، برای هر دوره بعدی در دادن مال به فقير و
پس گرفتن، دوباره وکیل من هستی.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښی، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د عاليقدر

اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى **فرمان**

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

د مړي په مراسمو کې د رعايت وړ ټکي

دوهمه ماده: ۵- د مړي قضاء شوي لمونځونه او روژې بايد دقيق حساب شي او که دقيق معلوم نه وي نو په غالب گمان دې حساب شي.

۶- فقير ته د ورکړې پرمهال به يې دانيت وي چې فقير د دغو پيسو او شيانو مالک گرځي.

۷- فقير به په دې پوه وي او يا به يې څوک پوهوي چې په قبض کولو سره يې مالک گرځي.

۸- کوم شخص چې فديې گرځوي او فقير ته يې ورکوي بايد لاسونه ترې لرې کړي او له هغه څخه په بېرته اخيستلو کې تلوار ونه کړي.

۹- د فديو گرځوونکي به فقير ته داسي الفاظ وايي: دا د فلانکې چې د فلانکې زوی دی د لمونځ، روژې، قسم يا ... فديې دې قبولې يې کړه، هغه به ووايي: قبولې مي کړې، زه يې مالک شوم، بيا به يې بېرته ياد شخص ته هبه کړي.

۱۰- حيله کوونکې به له دورې وروسته د فقير له زړه بدوالي څخه ځان ساتي، که مال د حيله کوونکو وي دومره مال به په صدقه کې ورکوي چې د فقير زړه پرې خوشحاله شي.

۱۱- که د حج په مياشتو کې حيله کېږي دا دې په نظر کې ونيسي چې دومره پيسې يو ځای فقير ته ورنه کړي چې حج ورباندې فرض شي.

۱۲- که مړي وصيت نه وي کړی، ولي يې له مال څخه فقير ته د وارثانو په رضا هغه مهال څه مال ورکولای شي چې په وارثانو کې به يې غائب او صغير نه وي او که يې وصيت کړی وي، نو بيا د ميت د مال له درېيمې برخې څخه مال ورکولای شي که څه هم په وارثانو کې غائب يا يتيم وي.

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد جلوگیری از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی ها، مصیبت ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

نکات قابل رعایت در مراسم مُرده داری

ماده دوم: ۵- نمازها و روزه‌های قضاء شده متوفی باید دقیق حساب شود و اگر دقیق معلوم نباشد، پس به گمان غالب حساب گردد.

۶- هنگام دادن فدیة به فقیر نیت این باشد که فقیر مالک این پول و اشیاء می‌گردد.

۷- فقیر به این آگاه باشد یا شخصی وی را بفهماند که با قبض کردن، مالک آن می‌گردد.

۸- شخصی که فدیة را می‌گرداند و آنرا به فقیر می‌دهد، باید دست‌های خود را از آن دور کند و در دوباره گرفتن از وی، عجله نکند.

۹- گرداننده فدیة به فقیر چنین الفاظ را بگوید: این فدیة نماز، روزه، قسم یا ... فلانی که پسر فلانی است، می‌باشد، آن را قبول کن، او بگوید: قبول کردم، من مالک آن شدم، سپس دوباره آن را به شخص مذکور هبه کند.

۱۰- حيله‌کنندگان بعد از دوره از ناراض شدن فقير خودداری کنند، اگر مال از حيله‌کنندگان باشد، آنقدر مال را صدقه بدهند که فقير بر آن خوشحال شود.

۱۱- هرگاه در ماه‌های حج حيله انجام شود، این در نظر گرفته شود که آنقدر پول یکجا به فقير داده نشود که حج بر وی فرض شود.

۱۲- اگر متوفی وصيت نکرده باشد، ولی وی از مال به رضایت وارثان، هنگامی چیزی به فقير داده می‌تواند که در بین وارثان وی غائب و صغير نباشد و اگر وصيت کرده باشد، پس از سوم حصه مال ميت مال داده می‌تواند، گرچه در بین وارثان، غائب يا يتيم نیز باشد.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مؤسسه تحصیلات عالی پنجشیر
کمیته نشرات و فرهنگی

د خيښي، ودونو، مصيبتونو او همدا راز له حج او عمرې څخه
د راستنيدو پر مهال د ناسمو رواجونو د مخنيوي په هکله د

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى **فرمان**

گڼه: ۱۷

نېټه: ۱۶/۹/۱۴۴۶

له حج او عمرې څخه د راستنېدو پر مهال له ځينو
غیر ضروري مصارفو او ناسمو رواجونو څخه ډډه

درېيمه ماده: په ځينو سيمو کې له حج او عمرې څخه د راستنېدو
پر مهال د مبارکۍ او سترې مشۍ په مناسبت د سيمې د خلکو او راغلو او
رابلل شويو مېلمنو ته درنده مېلمستيا او خيرات برابرول او همداراز لوړ بيه
تحفي خلکو ته ورکول ضروري رواج گرځېدلی دی چې له يوه پلوه کوم
شرعي حيثيت نه لري او له بله پلوه د زيات لگښت له امله د زياتو خلکو له
حج او عمرې څخه د محروميت او يا د تاخير سبب گرځېدلی دی، له
همدې امله بايد ټول حجاج او معتمرين له يادو مصارفو او زيان اړوونکو
رواجونو څخه ډډه وکړي.

پينځمه ماده: دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ او په رسمي
جريده کې دې خپور شي.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!
اميرالمؤمنين شيخ القرآن والحديث
مولوي هبة الله اخندزاده

فرمان عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى در مورد
جلوگيري از رواج‌های نادرست هنگام خویشی، عروسی‌ها،
مصیبت‌ها و همچنان بازگشت از حج و عمره

شماره: ۱۷

تاریخ: ۱۶/۹/۱۴۴۶

اجتناب از برخی مصارف غیر ضروری و رواج‌های
نادرست هنگام بازگشت از حج عمره

ماده سوم: ترتیب مهمانی و خیرات بزرگ به مردم محل و مهمانان
آمده و دعوت‌شده هنگام بازگشت از حج و عمره در بعضی مناطق به
مناسبت مبارکی و خوش آمدید و همچنان اعطای تحفه‌های قیمتی به مردم،
رواج ضروری گردیده است که از یک طرف حیثیت شرعی ندارد و از
طرف دیگر به علت مصرف گزاف سبب محرومیت و یا تأخیر بسیاری از
مردم از حج و عمره گردیده است، از همین رو، باید تمام حجاج و معتمرین
از مصارف مذکور و رواج‌های زیان‌بار اجتناب نمایند.

ماده پنجم: این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در جریده
رسمی نشر گردد.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!
اميرالمؤمنين شيخ القرآن والحديث
مولوي هبة الله اخندزاده